

LICENTIATVS

PAVLVS DE MAQVEDA CASTELLANO, ET VALDERAMA IN SALMAN
ticensi Academia Iuris Cæsarei publicus
professor, & Institutionum
Cathedræ moderator.

CLARISSIMIS ATQVE AMANTISSIMIS,
Salmanticensis Academiæ, Iuris
vtriusque studiis,

COMMENTARIA HÆC, L. BARBARIVS PHILIPPVS III.
ff. de officio prætoris dicat, perpetuamque felicitatem exoptat.

C-72-32 (2)

SALMANTICA.

Excudebat Didacus à Cussio, Anno Do-
mini M. DC. XV.

11271847

LICENTIATVS

PAVLVS DE MAQVEDA CASTELLANO, ET VALDERAMA IN SALMAN
ticensi Academia Iuris Cæsarei publicus
professor, & Institutionum
Cathedræ moderator.

CLARISSIMIS ATQVE AMANTISSIMIS,
Salmanticensis Academiæ, Iuris
vtriusque studiis,

COMMENTARIA HÆC, L. BARBARIVS PHILIPPVS III.
ff. de officio prætoris dicat, perpetuamque felicitatem exoptat.

SALMANTICA.

Excudebat Didacus à Cussio, Anno Do-
mini. M. DC. XV.

14271847

R E R V M . S V ' M M A.

- 1 S E R O R V M Status, et similes, & tabellus quoad
 cives Romani in illo iuribus tamē considerabiles sunt.
 2 Ibarius Philippus frater fugitius, quomodo Rome
 prator creatus.
 3 Lex iusta de ambito, & quo lata, & à quibus postea quælla
 & de eius prohibitione.
 4 Non triplex iuris sententia varie à Doctoribus accepta;
 5 D ipsa: quæ his, au Barbarini Philippus virus pre-
 tor fuerit, su proprieatore habitus, & n. 6.
 6 Iordanus Robertus interpretatio ad nonius textū refertur.
 7 Contra iudicem Romanum in electione consuli, & pratorum.
 8 Roberius interpretatio improbat.
 9 Vipianus in presenti à Pompone sententia discessit.
 10 Iuris Consulit usus iam fuit in questionibus decidere
 dictis, aliorum iuris sententias referre, & resolvere.
 11 Controversia quædā san communis iuris faciat, dis-
 putatur, & num 15.
 12 Inter legem & consuetudinem, quod vim, & poten-
 tiam nulla differenter reperitur.
 Reductio in iuris concordiam, 1. de quibus, 22. ff. de legib.
 cum l. 2. C. quæ sit longa contractu.
 14 Pius vales quod est in opinione, quam quod est in veri-
 tate, & num 20. & 21.
 15 Error om̄is es alias vivere sepe sollet.
 16 L. 3. ff. s. p. c. l. lega interpretatur.
 17 Testimoniis voluntatis interpres iuris verborum prefer-
 ent, quod si dicitur non amittuntur.
 18 Difficilis xix. 2. Quod oī rursum 30. ff. de legi declarat.
 19 Sanctiora q. d. immo' o'videtur ea que moribus as-
 sumuntur quamque imperiuntur legibus.
 20 Quidam, scimus plus vales quod est in veritate quam
 quod in opinione.
 21 Virgili tradidit in pred. q. refertur, & refellitur, & n. 28.
 22 Legatum rei proprii tangit aliena valer.
 23 Error non insire legatum, cum de corpore constitutus lega-
 tio non sit at.
 24 Potest esse testis in testimonio, qui attenta veritate est
 liberis, et tenus ibi oī iuris in licet.
 25 Iuris sententia non debet esse ambigua, aut variabilis sed
 quid in iuria qua re debet obseruari prescribere debet.
 26 Verus enim isti si quis 20. ff. quib. mod. resuferit amittat.
 27 An dominus qui habet plenam iuris dictationem & vi-
 tura eam quod ex iustitia simpli, in iurisdictione retinet
 merum, & non in imperio, animaduictu' remissione.
 28 V. heret adire possit certus esse debet de lege suo &
 de intellectu' lis qui puer. 5. ff. de aqua, hered. & l.
 vulgaris 1. & s. & s. q. ff. de furiis.
 29 Verus isti, si quis 3. ff. ad s. C. Maced. Traditur.
 30 Proponuntur alii, ut iesus, in quib. opin. veritatis praedilectus
 in atristor, criminib. volvi. & si effectu' careat puniri.
 31 Vera regula traditur per quam cognoscitur quidam ve-
 ritati, vel opinioni illudum sit.
 32 Initia erroris tituli & uocacionem impedit.
 33 Alla ab abr. cu' verus prator non est, iur. Civil. rigore
 actio in la. sua fuit, ex quib. tamē suscitatur, & 39.
 34 Testimoniis, in quo unus ex testimoniis seruus fuit, quæ
 liber iudicabatur ex principiis elemētis, statim incepit.
 35 Sentiens iuris, qui iuramus pro te de pulsu' n. valer.
 36 Multa contra scribita & disposita rationem, sola existi-
 tate inducunt obseruantur.
 37 Ultima hōstis sexus verba interpres tentantur.
 38 Reductio ad concordiam trius nostrarū textū. In l. cū
 prator 12. ver. m. viribus ff. de iudice.
 39 Non triplex decisio non oīlū in pratore, sed in quo-
 cive quo alio Magistratu' obseruanda est.
 40 P. fortis, & ref. iuris dictio ex iur. quicquid iuris ma-
 gistris auditum est, obseruat' digna' est eu' quædā f. s. c.
 41 Dilectio iuris q. d. in nobis iuris iuris de f. s. f. etiam
 intelligentia in iudice delegata pura, nos, & n. 45.

ff. de officio prætoris.

Victuque pugnaciura sub ense sacer

Quidque de ambitu quo ri quid attinet in elec-
tione eius prætoris, qui ex tyranni cōmen-
tione, in confusione omnium rerum prætrarum pe-
tit, & obtinuit, & si seruos fugitiosus esset, ut res ipsa
est Suïjds, vbi sup. Quis referte quod ad herus à quo
olim ipse Barbarius auſfugerat, eum tunc insolentem,
& in Romano foro purpora inductum subliniem, ac
iuis dicentem agnouerit, tunc racie aggrediens, &
veste à tergo prehensa, fuisse inquit, veteri ac feru-
li adiecto nomine. At ille stupidos, & veteri domi-
no facile agnitos, rogans, ut taceat, dominum dicit:
maximaque pecunia numerata se tandem redemit.
Et pudore Antonij ob maculam hanc, ære emptum
manscipium animi dolorem silencio diffusim autem.
Constat tandem Barbarium prætorem designatum
fuisse, quod & Vlpianus in presenti affirmat. Cu-
ius sententia adeo à Doctoribus cōfuditur, ut nos
tri textus verba sati per se obscura, suis emendatio-
nibus, & expositionibus obscurior reddant. Con-
stituant ergo tres in hac legè quæſiones tractari.
Prima an Barbarius vere prætor fuerit secunda an
valeant, per eum gesta, tercia an fuerit sider. In qua
bus expediens iactis habet contraria, & inconfantes
sunt. Ego vero cum Ias, in presenti, n. i. Mad. d. c. 6.
existimo Vlpianianum eam precipue quæſionem tra-
ctasse, virum gesta à Barbario, valere debent, nece-
sse, quam vt dissolut incederet prius examinat an
fuerit vere prætor an pro prætore habitus.

in ijs officijs, quæ fieri per libertas personas leges
desiderant, interuenient nequirent. in ijs 156. ff. de
reg. iur. l. cum prætor 12. Vcr. morib. ff. de iud. l. Pé-
dius 7. S. in seruum, ff. de recip. arb. l. generali 3. C.
de Tabul. lib. 10. iunct. traditis ab Eganiario, 2. C.
uest. & Bald. in 9. seruitus, inst. de iure persona fū
Ant Fab. in Papiniāne sc̄ientia ad eundem titulum
princip. 3. illat. 2. Donel. lib. 1. c. 15. & lib. 12. c. 22. 2c
13. c. 19. Famer cum homines sint, non adeo protracta
hendis est eorum status, vt ad nihil proflus re-
ducatur: nam ut eruditus Claudio Cangulicula ad-
dit. inst. de ijs, qui sunt fui, vel alieni iur. ait: serui
sunt, sed homines, serui sunt, sed animo fortissimi liberae, ser-
ui sunt, sed sece ciitate, non natura, serui sunt, sed moribus
homines etiamandi, non fortis. Et Seneca 3. de benefi-
cijs, de seruis verba faciens: Errat inquit, si quis exis-
tit, ut seruitum in totum hominem defendere, pars mī-
tior eius excepta est, corpora obnoxia sunt, & ascripta do-
minis, mens quidem sui iuris. Corpus quid domino for-
tius tradidit, hoc emi hū venditū interior pars mancipi-
cari non potest, ab hac quidquid venit liberum est. Lun-
atis traditis à Macrob. 1. saturnium, c. 11. à Fab. 8.
Donel. sup. ex q[ui]ibus descendit ut aliquando eti-
injure personam eorum cōfideratione sine
l. in pecuāum, 28. ff. de visuris, litem 15. S. si quis si-
fecit, ff. de injurijs vilemus quippe inter seruum, 8.
Dominus iudicium consisteret, ex causis relativis 2. C.
In 1. vix certis 53. ff. de iud. videtur emptionem, 8.
venditionem contrahit, qua mediante seruum pro-

pruis numis se redimiri constat, i. qui se 67. ff. de iud. l. iis qui suis 4. ff. de manu nisio, l. seruus io. in fin. ff. pro emptore, cui addas Cuiatu. 4. obsecratio, c. 8. vi de ienius tandem seruum, sicut errore, aliquando tamen ad faliigū pratoria dignitatis promotis, ut in exemplo Barbarij, de quo in hac nostra lege, quā bona, & subtilis appellat Barr. in praesenti, extollit eius materialis Bald Pugil, & Ias. Plat. & Buletius, Robert lib. i. recepte lectio quis, c. 3. Anton. Cone, llo. i. dispu. c. 5. Gracian. dispepti fore c. 336. nu. 35. Ouidij in Notā ad Donel. lib. i. c. 5. l. 1. A. Gouan. 1. variar. c. 6. Ciat. lib. 18. obfērūtūnū. cāp. 33. Eduard. Caldeyr. 1. varl. c. 7. Mad. lib. singulari simaduerit. c. 6. & alij in frā passim referendi. Et q̄o rum sententijs qua meliora, & velitor fuetint pro rata materia ex�licatione, que solemus distingue, & clarificate In mediū adduceimus. ¶ Ceterum, ut dilucidius procedamus in iudicandū est quod Barbarius Phillipus, seu Barbatius, vt Suidas nota verbo Barbarus, vt aſtentor, & natura officiſus, & qui cohorti Marci Antonii adscribatur: sub triū virato trium tyranorum, predicit Marci Ahonij, ſelicit Octauj Caesaris, & Marci Lepidij, elut dem Ahonij Commendatione prator designatus fuit, non per largitatem ſem, ve ſic conſtit in eius crea-
tione nihil contra legi Iuliā de ambitu factū eſſe. Quā primō tulit Petilius Tributus plebis, & pō-
teſtānoꝝ ab vrbe confidētā. Calpurnius Piso, & tandem Marcus Tullius, & Caius Iulius Caesar au-
xerunt eſte Paulus Manutius, in lib. de legib⁹ Ro-
manorū pag. mihi 17. puniebatque eos qui pecu-
nia populū corrumpabant, vt magistratus adipi-
cerentur. Quōd cum nob̄ animaduertireſſet Accur-
hic verbo designatus aſſeuerauit Barbarium contra legem Iuliām pratorē deſignati eſſe, id tamē tunc Roma perfruim ſuisse. Sane leges de ambitu lo-
quentes labant & manebant ſub triuīvirato predi-
ctoris. Erat enim Romā ſic libertatis species maxi-
ma publicaque magistratus petebat, & ve Ouidij
quinto de tristibus, c. 9. a. 8. verbi vtaſ.

seris &c. qui militia possunt lib. 11. Secundo ea via, & efficacitate probatur, quia inutilis, & superficia est, quod si a negotiis pro Barbario valorem & frustria ad benignitatem remedium, ut ea descendere. Vlpius conseruaret si e. prætor e suis cōcideret, argumentum texti in l. 3. C. de Episcop. audi. vniuersitatis, C. de Thefauris, lib. 10. & expresse colligitur ex eius verbis, ibi: *Hoc enim humanae sunt.* Tertio, probatur exempli relato a Cuiat. d. lib. 18. obseru. c. 33. de Mart. P. p. qui cum aduenia, & peregrinus esset, tamquam ciuius Romanorum errore populi ad fastigium solulatus electus fuit. Eiusque in persuasione fuisse, non rati. Valer. Max. lib. 1. c. 4. a quo Cuiat. vbi supra desumpsit. Hanc partem sequitur Bart. sibi cōtra ius in repetitione huius legi. n. 6. Bald. & Fulg. 9. Iaf. 33. Gouean. i. variar. letit. 6. Ioann. Robert. 1. recept. lec. c. 3. Cuiat. d. c. 3. & in l. 2. C. s. seruus aut libertus lib. 16. Mader. vbi sup. præceptor nos- ter. Richard. in S. sed cum aliquis, n. 6. Instr. de res. tam ordin. quoniam, & alii plures ab eisdem rela- tione se cōfident Barbarium, neque lib. s. fuisse neque verum prætorem existisse. ¶ Quia senten- tia, ut potest, & receptioni retenta prioris fundamen- tis suo ordine sarcasmi cōsidetur est. Et omis- turnebi. & Otomadi legit. omisso etiam Citramon- cano in iudicio qui ex sententia Pomponij in pra- sentinibz Barbario's cōsuetudine oblitus, quominus prætor esset, & neglegta tandem Antonij Concil. emendatione, quia reprehendit Robertus lib. 1. re- cept. lec. 38. & vñius lib. 1. in dueciss. c. 18. ipse Robertus, ut ratiæ difficultatis cōsiderat apertili- sensis ad priora nostri texti verba libi. Reducti- tis, se- riuitur oblitio Pomponij sit, quia prætor non fuerit. At quid verum est preiungere fundit. Que male à Do-CTORIBUS intellexi predictas tenebras perperce. ut. ¶ Rursus aduersus hanc verisimilitatem sententiam quā defensus nō obstat quod ultimo loco supr. n. 5. ex mente Bart. & aliorum adduximus, dām af- firmant Barbarium liberum suilla temere qui præ- turam gescit Id quo ex communī Pop. Rom. errore, qui ius inducere solet. Ad cuius difficultatis solu- tionem, necessario disputandum est quæstio, valde à DD. controverteret, an communis error ius faciat. Et pro parte affirmativa communiter expendi solē- textus, qui ex eius videtur in l. 3. ff. de suppellecti- li legata in final. verbis ibi, error ius facit, ex quibus deduci solet ex errore ius induci. ¶ Secundum ego pro hac parte pôdero difficultem extūm in l. Quod non ratione, 19. ff. de legibz. Supposito ad inductio- nem inter legem, & cōsuetudinem, quoad valore & potentiam nullam est cōsiderant dari. Sanè si de principiari lex & cōsuetudo int̄erēt certenz, non maiorem vñ lex, quam cōsuetudo, vel cōsuetudo, quam lex habet. Qui ut id obliterat animaduicta- mus est verus, & germanus scilicet legi. a. C. que sit longa cōsuetudo iuxta quem omisso varijs in terprætatio[n]is traditis à glossa ibi, verba aut le- gem textus ille ad concordiam redi- cendus est eis textu in l. de quibus, ff. de legibz. Osiwaldus in no- tarij ad Donel. lit. L. lib. 1. cōmen. c. 10. Quod suppo- sto Celsus in dict. l. Quod non ratione docet cō- suetudinem ab errore proficiere posse ut cōstat ibi. Sed errore primam deinde cōsueratatem obtinetur. Ego & lex similiter per errorem poterit constitui.

¶ Tertiō pro hac parte facit principiū luri- toties rep̄etūm quod plus valet quod est in opinione, quam quod est in veritate, de quo in l. 1. is qui zo. ibi. Non ex eo quod habet veritatem, sed ex eo quod putatur habere, quib. mod. vñius fructu. am- tacutur, is qui putatur ibi, nam plures in opinione quā in veritate.

ff. de officio prætoris.

¶ veritate, ff. de acquir. hær. l. 3. ff. de S. C. Maced. l. vulgaris. 21. a. sed & si quis, ff. de furtis, & de fur. Canon. probavit iura in c. querela 24. de electi in c. Nuper. 4. de bigamis in cap. consultationibus, 19. ff. de iur. patron. in c. cum inter. Secundū. Qui filii sint legiti. Ex quibus iuribus confat opinione verā etati præualere & errorem ius facere. Sequitur hāc partem, accurāti p̄ presenti verbo functum & verbo reprobari, & Bart. Bald. Iason. Vigilius in S. sed cum aliquis. Instr. de testam. ord.

¶ Contraria tamē sententia vñior est. Et proba- tur ex eo quia ius in iustitia proficitur. l. 1. ff. de Justitia & iure. Ergo proenire non potest ab errore, qui iuxta Aristoteles sententiam lib. 3. Ethic. cap. 1. In iustitia causat, & quod bonum & iustum est obscurus quoque veritas vñi se detegit, sicque ab eo superari aut vinci non debet. Præterea factum, quia lex nihil aliud est, ius quoniam constituentis vo- luntas, l. 1. ff. de legibz. l. final. C. eod. & ex verale gis distinctione conformat Castro de lege posnali cap. 1. Sot. lib. 1. de iust. & iure, quæst. 1. art. 1. At vo- luntas nihil est tan̄ cōsideratum quam error, l. si per errorem, 13. de iurisdict. omnī iudicium, cui addas Cuiarium, l. obseru. cap. 32. l. 2. de princ. de iudici. l. neque ignorans, 10. C. de donat. bonus textus in S. 1. vñi lib. plane iustit. qui testantur rito, dari po- linihil. l. 17. non videtur, ff. de regiūnibus quibus cō- cincti. 15. tit. 22. par. 3. vñi Greg. glo. 2. Ergo non poterit efficeretur. Tandem factum, quod error omnes actus iustitiae impedit. Vñi constat ex l. 2. ff. sub- tilis, ff. de conditione causa data. l. fin. ff. de S. C. Macedon. l. fig. do hered. inſtitut. l. ornamento- rum, 39. ff. de auro & argen. leg. l. si procurator. 35. ff. de acquir. rer. domi. cum alijs ad ductis, ab Ant. Gouea. i. variar. c. 5. Ant. contio. 1. disputationum, c. 2. Costato quæstionum iuri lib. singulari cap. 2. Et à Richardo nostro in S. sed cum aliquis, num. g. inibi, de testam. ordin.

¶ Neque contraria pars fundante obstant: non primum ex l. 3. ff. de suppellecti. legata, quia Pau- lius ibi noluit docere errorum ius cōsiderare quoad omnes, sed tantum quod ipsum testatorem: qui cū imperitus, & vñius ignarus esset, de imperitio in ca- lege sermo est, non enim propter ioperatōrū vñsum ut in vulgaris, & mendosis codicibus inuenitur, legendum est, sed propter imperitorum vñsum ut be- ne animaduertit Edward. d. cap. 7. num. 2. Candela- brum in argento, non in lucep̄ibili resultat, quod utique facere non debuit luxa, d. l. 3. S. vñctra l. Et si non sunt in S. legum, ff. de auro. & arg. leg. vñru- cu in lex testatoris vestigia sequatur l. quidam 3. C. de necesse. Terni's hered. inſtit. Ideo argenti appella- tione candelarum continet docuit iuri cōsul- tus, quia sic testator voluit. ¶ Causa voluntas in interpretationi verborum præferenda est cum de re, non ambiguitate, qui habebat 29. ff. de rebus dubijs, & sic iuxta cōsuetudinem, quam in rebus nominā- dis habebat interpretatione facienda est l. quis 4. ff. de leg. 1. librorum, 30. S. Quod tamē Celsus, ff. de legibz 3. l. 13. tit. 3. p. 6. pro qua interpretatione, pondero verba texti in l. Labeo. 7. ff. de suppellecti le- gis, ibi, eius sententiam, qui legatis apisci eportere, l. an- tē vñtem 83, verificatam & Quintus Musius, ff. de auro. & argente, leg. In quibus iuribus Celsus, & Po- spōnus aperte docent magis vñsum testatoris, quam propriam rerum denominationem p̄ cōstantem esse docent Costanus vñbis. c. 10. nu. 10. Cuiat. 10. obser- vatione c. 12. quis refert, & sequitur Doctor Pi- chard. vñbis pp. n. 7. & corum nomine supradicto Morla si cōceptiatur, alij huius sententia alij cōt. adherentes.

A 3. ¶ Inter-

1. Inter quos Vigilius; qui melius tata huic diffi-
culti te videtur lucem aliquam sculpsisse. Ia. S. sed ea
aliquis, n. a. in l. de testa. n. ord. a. parte fatur in tā
dīstīctū, & a. c. p. i. articulo, nihil absolute diffini. i
posse. Sed ex causa varietate ius mutari. Vr. ecce.
2. Si quis rem suam credens esse alienam, Trito ex
causa legi relinqat, legatum non infirmatur, &
p. s. Vlter quod est in veritate, quā quod est in op.
niā, s. v. nō. 9. s. i. r. n. ff. de leg. 2. S. q. quis ram
suam int. def. f. S. vero alienum legaverit suam
esse credens, opinio praeualeat, & iniuste legaris redi-
ditur. F. e. si aliena est scilicet, nō legasset.
& sic validitas legatis, ex testatoris existimatione
pēndet dicimus. N. Non solum verit. quod autem
Instit. de leg. T. Kursus si quis fundum Sempronianum
hunc, causa legati relinqat, qui non Sempronianus
nisi. s. l. f. c. l. n. appellatur. C. de corpore cō-
stet, error legum non vitiat. Si vero vestem lega-
tū volens suppelletilem adscripti, iudicans supel-
lestis appellatio vestem contrinerit, Pomposius
fit vestē nō debet, quemadmodū si quis putet, que-
re aliquid contineri, vel quod studius est vestis ap-
pellatio, etiā argenti contineri, res enim voca-
bula immutabilia sunt nominum vero mutabilis, h.
si quis. 4. ff. de leg. 1. i. h. c. tradit. pro eius explic-
atio. n. a. Rebard. 1. v. r. Robert. 1. sententia
rum, c. 16. P. in rub. C. de rescind. vend. 1. p. ca.
1. i. n. & a. Borcholt. in S. si quis in nomine inficit.
de leg. t. T. Tamē si quis in confirmatione vlti-
mit eloy. f. inter alios testes eum adhibeat, quemque
communis omnium existimatione seruus iudicabas-
tur, libertatem iterat, existimationem respueres, ve-
ritati adhuc remans, & testamento validum esse iudi-
catus, cum Alex. & Lison. in lib. C. de test. Si va-
ro omnes iudicabant eum esse libertum ei. seruus es-
se, omisla veritate, opinione sequitur, & adhuc
testamentum sublinemus. S. que ex causis in qua-
nitate ius vbique meritorum. Atque ita Vigilius co. clu-
dit in materia adhuc, & confusa, & in qua modo
veritatis, modo opinione, & existimatione ex ne-
gotiorum varietate se quirum, nihil certum consti-
tui que diffiniri posse. T. Sed haec Vigilius doctrina
dispiicet ex eo, quod aliquid quod securus, aut indu-
bitat, sit non diffinit. Lutus enim sententia incer-
te, & variabilis esse nisi debet, sed quid in unaqua
que re obseruantur sit praestinere, & absolute debet
demonstrare. Quare omisso Vigilius iudicio, & cor. b.
qui constituit communem tertiū populi opinio-
ne veritati praeferit, secus si vnius, aut alterius sit,
quia tunc veritas preualat, quod aptere confundit
ex d. l. si quis putat 15. ff. de acqu. h. v. b. error
non generalis, sed particularis erat, & tamē veri-
tati preferitur. T. Ego in tanta difficultate, & in se-
adē perobscurā, vt quid ingenio li mei vires po-
tuerint, demonstrā, veriorem iudicio dicitur iu-
ris, quo probat. Seuerinus. Veritatem opinioni
preferendam fore. Quid non infingit contrariis,
vt scilicet aliquando id quod est in opinione prae-
ualeat, quia id prouenit, vel ex peculiari aliquo ra-
tione, vel interueniente aliquo statone, seu alia sim-
ilaria causa, que operatur & efficit, ut iuxta prin-
cipia iuris opinio, portius quam veritas spectetur,
vt ex interpretatione vniuersali que legis, pro cō-
traria parte adducta demonstrabitur. T. Et primo
ex textu in alegata, si quis 20. ff. b. mod. y. y. y. y.
amitterat, in qua Paul. C. oblitus an vsum fructus ius,
qui tācū erit, tamē vsum fructus distincio
re respondit, quod si se sens. s. vsum fructus habere tā-
to vil. vel in bilomibus, & fru. videtur. Cum per
vnum partis intergervius fructus retineatur, & vna-

de merito potius id quod est in existimatione agen-
tis, quam quod in veritate est attenditur. ¶ Sulet
enim in praetate opinio quoties factio aliquia inter-
venit, ut colligitur ex celebri texu in l. si quis pos-
tibimus, 9. §. si filium ex heredatore, ss. de liberis, &
posthuius. vel quod: ex equestris aliquia adell., vt inspe-
cie, c. cum fateretur qui filii sunt legi. vbi. vt filii, nati
ante hanc contestationem in causa consanguinitatis
legitimam iudicentur, opinionem potius quam rei
veritatem intueremur. Vei quoties ratio exposcit ut
quis rucatur in beneficio, in quo fuit institutus ad
presentationem Patroni qui erat in possessione praefec-
tus, nec remouetur, licet ius patronatus ab illo
patrono postea cunatur. Ratio est, quia presentatio
fructus professionis iuriis patronatus reputatur
texthus celebris, in c. cum Bertolus 18. de re iudica-
tore, considerando priores sententias, ibi reuocari,
qua fundabatur in eo, quod creditur habebat pos-
sessionem iuriis patronatus cum non haberet nisi
possessionem bonorum, & sic ad eos ius presentia-
dionis pertinebat, concibit, l. 9. tit. 15. p. 1. & docet
Lambertinus de iure patro, lib. 2. t. p. q. 3. art. 11. Co-
pinus in sacra politia, lib. 2. tit. 4. Conuari, in practi-
cio, c. 14. no. 2. At cum fructus ad bonum fidei posses-
torem pertineat, l. bona fidei emptor 48. ff. de ad-
quiri, re. dicit, merito patratus dominus vero pre-
fetur in d. c. querelam 34 de electione, & in d. c. con-
sultationibus 19. de iure patrona. ¶ Sulet etiam
opinio atque quoties iuriis disciplina dicitur, ve-
qui tentauit committere delictum, vel factio attento
committit, sed revera factum efficiunt habere non
poterit, eadem potest puniri, quia afficeretur hi se
re delictum commissa non fuisse, & in d. c. nuper 48
desigantur. Nam etsi nulla arca inanes voluntate-
res, neque legibus, neque penitentiis obnoxii sunt, ve-
tot ag. illus lib. 7. p. dictum Athicarum, c. 3. & an-
te praelectat iuriis Consuleus, in l. cogitationis 18. ff.
de poenis quam ad effectum, a de quo in titulo,
ff. quod quisque iuriis, periclis Cusatius, lib. 8. ob-
seruatio, c. 3. animaduertit. Tam in atrocioribus
criminibus, & quæ, & naturali, & ciuili, lege damnata
tur quoties reprehenditur voluntas desiderantis
committere facinus, licet effectu potiri non potuerit
legibus coactetur, l. si quis non dicatur, s. C. de Epis-
cop. & cleric. l. 1. cod. Theodosii. ad legem Iuliam de
ambitu, ibi: Partes iure legi, scilicet paupres, & scleris vo-
luntatis. Et Schœc. 7. de Clem. scleri, inquit, quamvis
ter exstinctus faderetur puniri. Notar Cusatius 15. ob-
seruatio, c. 25. Mathæus de Afflict. dict. 120.

¶ Et ut tandem regulâ tradamus, si qua in hac
perdifficili materia potest assignari, vltre considera-
bitur à Bonel. 8. c. 1. à Baldus, & Pacretius ab
Osuald. lib. liter. 2. Quoties actus à mera, & simpli-
ci agentis voluntate pender, que id quod in animo
est detegitur, vt in d. l. is qui ro. ff. quibus modis vsus
fructus amittatur, & d. l. is qui purat, & de acquiri, he-
redit. cum similius quod in oratione est attenditur.
Ceterum quoties vt actus valeat, non solù operan-
tis animos, sed etiā veritas desideratur, cuius opinio
nihil facit, sed Veritatis flamus, vt in adiunctione ha-
bitatis, qui sit ab eo qui potest vere euenisse, si
plenus sit, elegantur d. c. test. in l. eu. quidam 30. S. quod
dicunt si paretur, ff. de acq. heredit. ibi: Tunc igitur
est ea præsumptio profici, quoniam concurrexit ea veritate.
Et nim. etiā si plenus est veritas, non possit deferri
ex testamento hereditas, quia rumpit testamentum si po-
test. l. ventre 81 ff. de acq. her. iust. traditio à Cuius
in observatio, c. 2. Cost. lib. 1. f. c. 1. Alcia. 1. pa-
erg. c. 8. Goue. 1. vanc. 4. Aut. Baver. 1. confi. c. 10. 2.
Den. lib. 7. confi. c. 4. cum tamē vacans s. b. nō alias
desceretur, neque adiutor potest, quando si heres Institu-
tus certo seiat mulierem, prægantem, non esse ea
que de causa non piqueret id quod est in opinione,
nisi simul adiutor quod est in Veritate.

¶ Quod etiam repperitur in eo, qui tenet sibi tra-
dictum vnu expere vult, credens sibi venditum dona
tum, legatum, vel in dotem datum esse, cum neven
sitio, donatio, legatum, aut dotis datio præc. esse sit
l. Celsus 17. ff. de vñscapio, l. si existimans s. ff. pro
soluto, l. 2. ff. pro emptori, l. 12. l. 14. tit. 17. p. 3. do-
cent Balbus in d. l. Celsus, Cusatius in d. l. 2. Meno-
chius de arbitria, casu 22. error enim causa se situ-
li vñscapionem impedit, quod intelligendum est
de errore iniusto craso, & resipino fecus si iustus sit
l. quod vulgo 11. ff. pro emptore docet Costa. 9. ad
Africanum in d. l. quod vulgo. Ergo extant longe
repetitis cōstat, quod debet adesse peculia in ratio,
sed aquitas, vel factio, vel debet actus à mera, & sim-
pli agentis voluntate, & existimatione agentis pendere,
quod si deficiant semper veritas attendenda est etiā
cludimus tandem opinionem veritatem non preuale-
re, sed quod in veritate est regulare iuste insipic, cogni-
ratque ex errore ius non induci, & per consequens
ex electione, quem populus Romanus fecit dum
Barbatum ad fastigium præfectus dignitatis erexit
veram preturam et commissam non fuisse, quod
causam prædicta Vl piano in presenti, ut accurate tra-
ficaret an ea, que exire, que decrevit, & in quibus
authoritatem interposuit valere debeant necne.

¶ Et cōstat alia à Barbaro, iuriis rigore atten-
to nullius momenti fore, ex trad. l. s. lupiter. num. 1.
Iustitiam etiam proprietatem etiam corrum, qui apud
eum egernat ne absque causa punirentur, si libes,
iam semel finiti in gracie eorum præjudicium ite-
rum retractarentur, vti Vlpianus hic ait, ibi. Si vi-
xeris pro iure, non reprobabis, hoc enim humanum est.
Huius itaque vestiti atis intuitu sicut Barbatus sum
mo iure prægnorn non fuisse, prætor ramus fuisse cen-
sus, & verum est prætura enim functionum.

¶ Si etiam videmus testamentum illius, qui
intestem abhuiit seruum, quem ex communione
nium opione integre fidei, liber, & cuius Ro-
manus existimat: summo, & Christo iure inuti-
le esse, ex Principiis tamen clementia regnde si. s.
trineri, atque sicut oportet factum est. Cum et
tempore quo testamentum signaretur, ex confessu
omnium, talis testis liberorum h[ab]eatur, non quod
quam esset qui statu questione non mouetur, l. 1. C.
de testam. s. Sed cuim aliquis fusi, eodem, vbi pre-
ceptor Pichardus eruditus animaduerit.

¶ Eadem ex causa videmus sententiam
ab tri Magistris datam, qd si libertate mora-
batur, & si postea in seruitute depulsi sit re iudi-
care habere autoritatem, leg. 2. C. de sententijs, &
interlocutor omnium indic. vbi Doctor communi-
ter Bar. hic num. 7. glossas in leg. 4. titul. 14. p. 3. s.

¶ Videmus tandem alia multa iure Civilium
dicta quo sola equitate nituntur, & contia stra-
tem iuriis dissimulationem recriba sunt, l. ius singu-
lar. ff. de l. gibis, l. ius vulneratus 52. S. fin. ff. ad
l. Aquil. lib. Malitia autem iure Civilium contra Willam dis-
putandi rationem pro iustitate communis recipit, est in-
numerabilibus probri potest, l. Prostibulum, 12. l. filio
præterito 17. lib. 1. tamē voluntas testatoris ex bonis
et ex quo ff. in iusto scripto, l. Pantanum 83. lib. 1. god ex
hunc humanitatis gratia admittendum est, ff. de acquirenda
haereditate, leg. Iust. 24. ff. de vñscapionibus
l. 1. S. hanc autem action. ff. si quis testamentum li-
ber effe. Neque enim verba tantum legit, sed
de legislatoriis mens ius�aci, & attendi debet,

habet elegans textus in leg. scire, 15. s. aliud etiam, ss. de exculpi. tutor. ibi: sed & maxime verbis hinc barbari intellexit tamens legislatoris aliud vult. Quia vero eleganter ait L. C. in leg. sunt personae, 48. ff. de Religiosis, & sumptibus finorum. Propter publicam utilitatem. Primitus disquisitio rationem in super habeamus. Hoc est negligimus, scilicet in illa Papinianii verba expontia luna. vr. constat ex leg. hacten, 47. ff. de cisis, quibus, ve indignis, & ex conglomatis a Cuiat. 3. observationi, 6.2. & lib. 11. c. 1. Rebar. 3. Variar. 6.3. quidquid aduersetur Rob. 2. excepto lect. c. 3.

Ex his ergo, concludimus Barbarium, hunc de quo nostre ostendimus, ve poterem seruum, non veru praetor 43. sed ratus pratoris dignitatis possesso- res fuisse, ve Vlpius aduersus Pomponium in pra- fenti affirmat, & propter populi cū eligentis, & ve rum magistratum reputantis, utilitatem, eius acta defendi. Concinna ex l. 4. tit. 4. p. 3. vbi Gregor. glof. 9. 10. & 11. Idem Greg. glof. 7. da l. 9. t. 6. p. 6. text. l. 8. cit. lib. 3. compilatio, ibi: Pro se acacis se que dñm fiero unduies por libres, le fnebe vterga- do poderio de juzgar. Las sentencias mandamientos 10- das las otras cosas que onies se echo como juez, valdrian. Docet ultra supra relatos Anto. Guibert. lib. 1. q. 2. & c. 10. Anton. Cont. lib. 1. disp. c. 1. Donel. 1. lib. 1. c. 3. vbi Olual. Liter. A. alios referunt Socin. 10- g. 2. Abb. Felin. & ceteri in c. ad probandum de re iudic. Ioan. Guibert. lib. 3. practic. q. 42. nu. 39. An- ton. Mercur. i. notatoru. cap. 18. qui post Acur. in praestitio inaduerunt. **F Idem obseruandum esse, non a populo, sed ab Imperatore. Barbarius fuisse electus iuxta nostri text. finalis verba, que in hunc sensum sunt accipienda, etiā variis habeantur interpretationes, ut constat extra dictis à Berengario, Fernand. qui ea intelligit in seruo Imperatore crea- re, vi referit. & refutat Anton. Goueanus. 1. varia. elect. c. 6. ob id quod tempore quo nondum Imperatores erant serui creari Imperator non poterat. Praeterea quia imperatores senatus, & non popu- lus creabat. Vnde his, & alijs rationibus aliorum erro- tribus omisisti hanc quam sequimur interpretationem amplectit Goueanus supra, quem videas.**

F Ex hac nostri textus vera decideri ratione colligitur declaratio, & interpretatio ad textum in l. cum prator. 11. versic. moribus, ss. de iudicis de quo contra nostram, 1. DD. opponere solent. Dum enim si Paul. docet Moribus receptio fuisse, ut ser- ui iudicis esse nob possint, non quia iudicium non habeam, sed quia receptum est ut civilibus non fun- gantur officij, avertit contradicit Vlp. in praesenti constituentibus Barbariū pratoris officio sicut fuisse. Quia difficultas gravis visa est antiquioribus, & recentioribus interpres uti constat ex traditis à Brosto, & Modio in praesenti, & ex relatis ab Al- fano Collectaneis, 199. Ego vero omissa eorum sententia, qui ut nolum textu defendant constitutum Barbariū, & verum preterem, & liberum fuisse, quo- rum iudicium satim improbatum remanet ex radiis sup. à nu. 6. constiit. Pauli, in dict. 1. cum prator locutum fuisse iuxta strictam, disputandi ratio- niem, quam si intueamur acta à Barbario nulla con- senda erant, ceteri Vlpianus, hic id quod a quum, & humanae ei res pexit ob utilitatem eorum, qui apud cum egernat, nam si contrarium statueretur, euenerit, ut quod pro hominam utilitate introducta, sunt contra ipsorum cōmodum producerentur, & era celebris Modello nisi sententia de qua in l. nulla a fide legibus haec, est vera, eori iuris concordia quidquid cōmunicatur Gouea. d. lib. 1. vari. c. 6.

C Colligitur pratera nostri textus decisionem,

intelligendam, & ampliandam esse, ut procedat, ss. solum in dignitate pratoria, quam Barbarius admittitur, verum etiam in quoque, alio magistratu rectore, vel officiali minus legitime electo, si in eius electione publicus error cum communis utilitate teruererit, tunc enim acta ab eo ex equitate nostra textus valere, & sustineri debent, vti docent Bart. in praesenti in lactura, nu. fin. Bald. i. lectu. nu. 35. Ia- son. nu. 64. Felin. in d. c. ad probandum, nu. 1. Vigilius, & reliqui D. D. in dict. 5. sed cum aliquis Menoch. de arbitria, casu 402. nu. 12. Mench. de succesi. creat. 5. 12. nu. 88. & colligitur ex dict. l. 4. p. & ex dict. l. 8. Recop. **F** Et exemplo illius multier que viri no- men & sexum mentita, ad Pontificalem sedem a ce- dit, confirmante nonnulli relati à Mora in emporio, tit. 1. q. 16. nu. 19. qui ex Abbatore loachin, in concor- dia veteris ac noui testamenti lib. 1. c. 16. & ex Leo- IX. In Epistola ad Michaelē Constantiopolit. c. 5. aduersit nullam foeminae villo in tempore P. 50. eis factum obtinuisse exindeq; hanc fabulam ortam fuisse. Quod Ioannes lacinus, & libidinosus adoles- cens per vim patris Alberci Romanus Principis, P. 50. effex creatus fuit, qui inter alias cōcubinas habuit quandam nomine Ioannam, ad cuius arbitrium tā- quam ad Pontificis nutum omnia fieri solebant, in- deque occasio orta fuit prædicta fabula, quæ solec communiter circumferri, vti docent Genet. lib. 4. Chronographia Anna Christi 308. & alijs quos re- fert, & sequitur Morla, vbi supra.

F Sed an nostri textus decisio in iudice tanū ordinario intelligi debeat, vel sit extenderida, & am- plianda, ut etiam procedat in iudice delegato puta- ciuo, controvèrtunt DD. Et pars negativa proba- tur, ex eo quod ratio, ob quā gesta per iudicem ordi- narium putatur valent ea est, quia agitor de cō- munis utilitate eoru, qui apud eum legi, vel quo alio iure erigerūt, at hęc cessat indelegato, qui non ad de- cidentias multorum controvèrserit, sed ad vñ vel ad alteram causam datur: ergo in eo nostri textus dispositio locum habere non debet, facit præterea, nā iurisdictio delegata odiosa est, & per consequē- nre strinctor nonver ampliari debet, c. sedes 15. c. cum dilecta, 12. c. Redulphus 35. de rescript. c. prudentia, 1. cap. P. & G. 20. de offi. delegati, regula. v. dia de regulis iuris in sexto, l. cum quidam in fine de libe- ris & posthumis ampliaretur, vtique si quod in iudi- cie ordinario putatur ob publicam totius populi utilitatem admisum est id indelegato, qui vñ tu- tum causam iudicat, admittit quo qz debussit, docet Angel. in presenti, nu. 2. Alex. conf. 77 num. 9. lib. 2. Inno. in d. c. cum dilecta, nu. 1. vers. sed dices de rescriptis, & ibi Ioan. And. n. 14. Guid. Papa decil. 12.

F Contraria sententia, que docet valere gesta, sive iudex putatus ordinarius, sive delegatus sic 45. senior est, & expresse probatur ex textu in leg. a. C. de sententijs, & interloc. omn. iudic. i. arbitrio da- ens à magistratibus cum sententiam dixit in libertate mo- rabatur, vbi Antonius Imperator loquitur. In de- legato iudice, & ait sententiam ab eo dictam susti- neri, quod, & secundo confirmat text. in c. infamis. 3. q. 7. ibi: si seruus dum putaretur liber, ex delegacione sententiam daret, sententia ab eo dicta res iudicatur firmi- tam text, ex quibus verbis expresse colligitur, ob cōmum errorum sententiam datam a delegato, qui verus iudex non erat sustineri. Ultimo facit sen- tentia Iasonis, in presenti, nu. 71. dum docet nostri textus decisionem habere, locum, etiā si Barbarius vñcum tantum adūm fecisset. Et quod de equitate eodem modo valuit primus actus ab eo gestus, ac vicinus. Ad delegatus in causa sibi cōmissa nou-

minor est, quecumque ordinatio. Ind. maior, cap. ss. sicut de offi. deleg. ergo sicut actus ab ordinatio fa- cetus, etiam si vnicus sit vel de una tantu causa cog- nosceret, sustinetur, ita & factus a delegato docente, & sequuntur hanc partem Bart. in praesenti in repe- titione, nu. 5. & 7. Iason 71. Alber. 16. Horofius 10. Abb. in d. c. cum dilecta, nu. 10. de rescript. vbi di- cit, esse communem opinionem, & ibi Felicis, nu. 3. dicit esse omnium, Socin. i. l. More, 5. num. 73. ff. de iurisdiction. omni. Salicet. in l. 3. nu. 4. C. de sen- tentijs, & interloc. omn. iudi. Mafcard. de probatio. conclus. 649. nu. 38. Greg. Lopez glof. 9. in l. 4. tit. 4. p. 3. Didac. Perez. in l. 3. tit. 5. lib. 1. ordinatio. 46. **F** Et hoc parte retenta, fundamenta contracta, non obstant, non r. cui sapientias ex textu leg. 1. C. de testamentis, 5. q. sed cum aliquis i. instituta co- dea in quibuslibet actus valer, & si vnius causu causa reveratur, ergo licet in sententia iudicis delegati agatur de utilitate priuata vnius vel alterius ob id nunquam circosum, valida esse debet, facit, nam & si in exercitio ipsi iurisdictionis delegata agatur de utilitate priuata non ob id publica utilitas ex cluditur, du. o enim in superior causa delegat, in ipsa delegatione, iudic. publicum versatur, quis Reipubli- ca intercessit iustitiam iustitiam ministrari debet. 1. S. huius iudic. ss. de iustitia, & iure, docet Bart. in præ- fons i. le. lura, nu. 45.

F Nec similiter obstat delegata iurisdictione ordinatio esse, & per coalequens extendenda non esse: nam est id verum sit nihilominus extenditur, ut comprehendat ea que de sui natura sunt, vel que ratione, vel iugis beneficio illi adaptari pos- sunt. *Natura* verisimiliter in illis quae ad iurisdictionem necessaria sunt, & sine quibus expediri, nequit l. 2. ff. de iurisdictione. *Ratione* ne delegari iurisdictio reddatur illaforia, & delegato aliquo impediti contigit cap. 1. de offici. delegati. *Iuris* beneficio veluti recognitione, c. dispensatio, 5. Reus quoque de rescriptis in 8. Quod utique procederet suppōsi- to, quod verum esset, ut extenda in nostro casu es- set necessaria. Sed cum in hac specie sint iura expre- sa supra adducta que loquuntur, in iudice delegato putatio, extensio non requiritur, & acta ab eo non minus, quam ab ordinario valere debent.

F Ampliatur præterea nostri textus decisio, ve- ne sed solidi obstat in quo eunquā magistratu, pratorie, iudice sue ordinario, sue delegato, ut superius disputatur, remanet, verum etiam si quilibet alio officiali publico, vt puta in notario, aut in tabellione. Sed hic parvum subsistendum est, & examinanda quæstio, an valeant acta à Tabellione, qui tunc à superiori non habuit. Sed cum verus non esset se- cundum communem omnium existimationem, ra- lis fuit iudicatus, & virtute talis possessionis, & in instru- mentis, & in alijs publicis actibus autorita- tem suam interposuit, tanquam iure Tabellionis, es- set in qua quæstio que satim ambigua, & per obs- cura appellatur à Fulgoso in praesenti proprie finem iurisdictione omn. iud. nec virtute quasi possessoris in qua talis tabellio est, quia ob id quod propria au- thoritate se immisericet violentus, & temerarius oc- cupator iudicatur, l. extat 1. ff. de eo quod metus causa, l. si quis in tantam 7. C. vnde vi, sicque in eo nulla possessio sive naturalis, sive cuiuslibet potest cō- siderari, docet Comit. 3. comm. c. 9. n. 4. **F** Vltius pro hac parte pondero nostri tex. verb. ibi, & pre- tor designatis est, c. infamis 3. q. 7. ibi, seruus, dum pu- taretur liber, ex delegatione, sententia daret. Ex qui- bus constat verum est ius non solum cōmuni ser- tis in testamento adhibetur testamentum valer, ergo idem dicendum erit in eo qui tanquam tabellio ad-

actum adhibitus esset. **F** Secundo probatur ex tex- tu in Authentico de tabellione, 5. si vero propter hoc collat. 4. ibi. Tans subiacet p̄ma tabellio iuris cōn- ducentis propter utilitatem contrahentium non annulli- dis: Ob que verba multi docent satis esse quod ta- bellio sit in officiū possēsione, & communiter ta- lis creditur quamvis titulum, & creationem à Prin- cipe non habeat, sed dolose intrusus sit, adhuc in- strumenta ab eo concocta authentica erunt, sic do- cere evidenter Petrus, & Cinus, quos referit, & sequi- tur Fulgoso, in presenti, n. 19. & ibi Innoc. nu. 5. Iohann. And. & Felin. 18. **F** Tertio facit doctrina, glossa verbo, documentis in d. 5. si vero docentis quod si tabellio ob aliquod delictum propter quod p̄ma amissionis ponorum ipso iure imponitur, ob- sicum perdidit, non ob id debent instrumenta ab eo postea concocta annullari, sed ex ratione nostris texibus sustineri. At in hoc calu tabellio iuris titulū non habet, quoniam ob patrati delicti faciens, propter quod p̄ma amissionis ponorum ipso iure imponi- tur, cum amiserat ergo communis error absque ci- tulo sufficit. **F** Denique fact quod in dubijs cau- sis illa opinio sequenda est, ex qua validitas actus potius quam eius destrutio resulset, & si illa, per quam potius instrumenta sustineantur quam iusta- judicentur, arguuntur. Quoties 23. cum suis libis, ss. d. rebus dubijs, vltra relat. supra hanc partem sequuntur Anton. Gabr. 3. Tomo commun. in lib. 1. tit. de probation. concl. 8. n. 14. qui plures referunt Tiraq. post II. cothurniales, glof. 8. n. 13. & hanc videtur, l. 15. tit. 18. p. 1. ibi, & enā p̄r ejusdem p̄- blico, & si Bar. de Piz. in l. 3. Taur. n. 178. dubius ma- neat. **F** Contraria sententia in puncto iuris etiō est, nempe uti gesta a talis tabellione valeant, non si- vis esse, quod communis error interueniat, sed ne- cessarius est iustitiae a legitimo superiori collatis. Probatur, quia creatio tabellonis seu notarii est de reseratis insigniū suprēme p̄testatis, c. cum P. tabellio vbi Innocent. notari de fide in scriptum. Regia 1. 3. cit. 19. part. 3. ibi. Pōteri scriptorio ē cosa que pertinet a Emperador o a Rey. Y esto es, por que es tanto como uno de los ramos del leñero del reyo, docente relati a Greg. ibi glof. 1. Ias. in l. Imperium, n. 27. ff. de iuris- dictione omnium iud. Palacio Rubio, in introduc- tione, c. per vestras de donatio inter. n. 20. At offici- cium tabellio natus sine p̄dicta creatione, ut po- te fine forma que dat est rel. consilere negat, er- go potest consequens. Minor constat ex eo, quod quando actus peccat in forma, quod actus est cor- rectus, l. cum hi 8. si p̄rfecti, ff. de translat. notari DD. stortores per textum ibi in l. 1. s. h. quis ita, ff. de vē- bat, & in specie docet Bart. in l. actuarius 7. n. 1. Co- de numerarij, lib. 1. Alber. in presenti, n. 12. Mas- card de probat. conclus. 54. nu. 94. sed in hoc casu defectus est in forma, nec suppleri per partes po- test, argumento textus si. p̄fectorum 3. C. de iu- risdictione omn. iud. nec virtute quasi possessoris in qua talis tabellio est, quia ob id quod propria au- thoritate se immisericet violentus, & temerarius oc- cupator iudicatur, l. extat 1. ff. de eo quod metus causa, l. si quis in tantam 7. C. vnde vi, sicque in eo nulla possessio sive naturalis, sive cuiuslibet potest cō- siderari, docet Comit. 3. comm. c. 9. n. 4. **F** Vltius 34.

pro hac parte pondero nostri tex. verb. ibi, & pre- tor designatis est, c. infamis 3. q. 7. ibi, seruus, dum pu- taretur liber, ex delegatione, sententia daret. Ex qui- bus constat verum est ius non solum cōmuni ser- tis in testamento adhibetur testamentum valer, ergo idem dicendum erit in eo qui tanquam tabellio ad-

ecis talis potestatem. Ergo si littera nostra tex-
tu non faciat error communis populi existimati-
tis aliquem tabellionem, vel notarium esse, nullus &
in iure tunc superioris interuenit. Sequuntur
hanc partem, & veriorum in puncto iuris dicuntur
Bart. in presentia lect. nu. 3. & in repet. 4. 3. & 8.
Bal. 1. lect. nu. 19. & in 2. nu. 13. 14. & 18. Azon. Alo-
xand. & alij quos refert Iacob. nu. 48. Berachinus,
in repertoio litera N. verbo notarius, places quo-
refer Tiraquefus, post II. connubiales, glo. 8. nu.
145. Gregor. Lopez 1. 1. verb. no lo puede, cit. 4. p.
v. Abbas in cap. dudum 54. nu. 20. de elect. Felinus
in cap. cum dilecta 2. nu. 3. de recip. speculator.
cit. de instrum. edit. S. reg. lat. nu. 32. & ibi Ioann. An-
dreas in additionibus superius au. 24. versic. illud autem
Anton. Gabriel 3 tom. communis lib. 1. tit. de pro-
batio. concil. 8. Mafcard. de probatio. concul. 649.
nu. 84. & 91. qui adiungunt non sufficere, quod titu-
lus conferatur a quo cumque superiore, sed confer-
rendas est a legitimo. & ab habente vere taliter po-
testatum. ¶ Limitant tamen D.D. hanc conclusio-
nem, vt non procedat quoties error, non interuen-
it in titulo hoc est informa creationis notarii, vel
Tabellionis, sed in materia ut ipsi loquuntur, hoc
est in persona eiusdem ut puta si vere seruus esset,
sicut ex communis consenso liber judicaretur. Nam
tunc ex ratione nostra legis acta ab eo sufficien-
tia, quam in hoc casu in litore docent Bart. in d.
act. 1. nu. 3. Specul. vñslip. versi. quod si sive rela-
tia i. l. in. in presentia nu. 52. ¶ Præterea limitant
prædicti. in eam lusionem quoties aliquis notarios
est. lib. 1. lib. 3. qui illis est quasi possessionem Ta-
bellionis, vel alterius officiis dentes, & patientes
superiore qui potestatem exercandi notarios vel Ta-
bellionis habet. Tunc enim instrumenta per eosco-
fecta valent. Scientia g. 1. p. 5. & patientes superio-
ris praesumptionem præstat, quod legitima creatio
præcessit. Quinidex ea non secus, ac ex expres-
so confiteitur titulus non verum titulum non ha-
bet validam sicut, nunc disputationem est. Sunt enim
qui existimant acta ab illis nulla condenda fore, ex
effectu potestatis & iurisdictionis, quare nec a su-
periore habent, cuius consensus error excusat. Ita
per errorum 15. ff. de iurisdict. omnium iudicium,
nec a litigantibus coram tali vicario, vel huic par-
rocho consentibus, qui existimant, illi proprio iu-
risdictione fuisse, quo in casu certum est iurisdictionis,
non confert seu prærogari. 1. 2. ff. de iudicis ibi. Ca-
terum si cit. & passus est eum in nave magisterio fungi ipse cum
imp. suis videatur, faciunt iuri in 1. 3. §. Postum. ff.
de ijs. qui effide, vel cito. 1. 6. si passus. 1. 18. 1. qui
fide 13. si mandata. 1. semper 20. ff. de reg. iuris, & in
personis quorundam iudicium, de quorum delega-
tione dubitabatur docet Bald. in 1. 2. nu. 5. C. de le-
git. & interloc. Iacob. hic. nu. 51. ¶ Viterius limi-
tare quoties instrumenta, quæ producuntur anti-
qua sunt, & cum eis fama, & communis opinio con-
currit, quod is qui ait conficit Tabellio ab omni-
bus indicabatur. & in talis possessione erat, cluturis
enim temporis sufficiens est, ut præsumatur in
tituli favorem docent Bald. in asthen. Quas actio-
nes. nu. 49. C. de sacrol. eccl. Iacob. in presentia nu.
54. confit. 1. 13. cit. 18. part. 3. ibi. Ora fama entre los
omes de aquell legar que lo era e nra de aquell mestier.
Vbi Greg. glo. ex doctrina B. 1. d. in l. comparatio-
nes 19. nu. 6. C. de fide instrument. idem docet fa-
ciunt tradita a Lara de capela. lib. 2. c. 3. nu. 1. Qui-
bus limitationibus hanc partem veriorum esse su-
pradiuti autores proficiuntur. ¶ Quis in stricta
disputatione admissa contraria fundationem ob-
tinet, non prius ex equiparatione tesis. & Tabel-
lionis, quippe non procedit. Nam ut hoc ut aliquis tes-
sis est possit non a requiratur ei. etio, sed alienus of-
ficii creatio prout in Tabellione desideratur: unde
rehim non est si facilius tesis officium; quam no-
tarii sufficiantur. ¶ Ad h. & 3. respond. quod dicit

dicitur. iudicis priuati impedimentoa acta rescindit
autem id sententia iudicis, non declaratur, adhuc ver-
rum est dicere titulum retineret. esseq; veru Tabellio-
num, & per consequens gesta per eum valere. Nam
est ipsa ipso iure facta ligantur, tamen adhuc ut
quis cum effectu dominum rerum sward, & posse-
fitionem, quam de facto retinet, amittat, necesse est
prius, de criminis ab eo commissio cognoscere, & in su-
per pronuntiare, & declarare prædicta bona, ex rati-
onibus pertinuisse, l. Imperator. 1. ff. de bonis co-
rū qui ante sendent, ubi mort. conscribe, ibi: ante quā
de ex parte iudicis Rom. editum, & pronuntiatis est,
Iesus qui 19. ff. de iure fisci ibi: Verum oportet consta-
re prius, & de criminis pronuntiari. ¶ Quinidex etia non à lege sed, & quod magis est à iudice notarius
in ansione officii condemnatus propinquatur gel-
ta ab eo post condemnationem, vel post revoca-
tionem à superiori factam, dum tamen occulta sit condic-
tio vel revocatio, yaleat, si communis error inter-
uenit. Quia vt at Bald. in 1. 1. nu. 12. C. de test. que-
dā reliquia remaneat intelliguntur, quæ sufficiunt
ad hoc ut cōcurrente communis errore illa ad huc no-
tarium iudicetur docet idem Bald. hic 1. lect. nu. 30.
& in l. 1. nu. 8. C. de sententijs, & interloc. omnium
iudic. Maf. de prob. conc. 649 nu. 67. Tamen prima
tio, non occulta, sed notoria esset, minima gesta inu-
tilia forent, ut vlera supra relatos decent Ioan. An-
dreas, & cōmuniter D.D. in dudum 14. de electione.
¶ Disputavimus angelus a iudice, vel officiali pu-
ratulos, pertinere tia ad forum secularie sufficiantur.
Quid autem in foro ecclesiastico sit obseruandum,
& vtrū gesta a Vicario patratus Episcopi, vel a Par-
rocho, quicunque institutionis per eosco-
fecta valent. Scientia g. 1. p. 5. & patientes superio-
ris praesumptionem præstat, quod legitima creatio
præcessit. Quinidex ea non secus, ac ex expres-
so confiteitur titulus non verum titulum non ha-
bet validam sicut, nunc disputationem est. Sunt enim
qui existimant acta ab illis nulla condenda fore, ex
effectu potestatis & iurisdictionis, quare nec a su-
periore habent, cuius consensus error excusat. Ita
per errorum 15. ff. de iurisdict. omnium iudicium,
nec a litigantibus coram tali vicario, vel huic par-
rocho consentibus, qui existimant, illi proprio iu-
risdictione fuisse, quo in casu certum est iurisdictionis,
non confert seu prærogari. 1. 2. ff. de iudicis ibi. Ca-
terum si putant, eius iuris dictio non est, non erit eius in
iurisdictio, & iuris litigatorum consensus non habet, le-
cundo facit, quod cum forum internum, & exterrum
inter se longe distent, textus nosferet, & iura similia
ad forum internum vbi malus periculum ad est, non
sunt extendenda argum. c. vbi maius, de electione
in 6. tertio sententia hec probavit detur ex textu ia-
tudum 54. de electione illi isti quoque salutis, & multa
rum animarum dispensum parochiales Ecclesiastices retra-
bar, cum eari cura, quia iam priuatis fateret, ipso iure ad
nullatenus pertinet, & sic per ipsum eadem anima
damnablem sunt decepti. Ex quibus verius constat ei-
tulsi presumpti, legimus enim à superiori colla-
tus in specie illius textus iam cessaverat, & cōmu-
nem errorem non sufficiere in foro interiori, vt acta
debeat sustinere, alias haec anima non essent dam-
nabiliter decepti, sed vera absolutione obtinerent.
Sed oppositi verius est, & sic sternendū gesta per
preflat, vel parochiū purius valida cōfessio-
ne. Probatur, quod id quoniam in uno casu staruitur eo
ipso in simili statutū iudicatur, maxime si in vitroq;
eadē iuris ratio existat vulgata, illud ff. ad 1. Aqui-
sed supposita restat ordinis veteris fons quo ad
iurisdictionem est eiusdem rationis, ergo introductum
in foro externo quod valorē actus reputabitur
etia in interno statutū. Adstringit fortius nō oblit
in foro seculari gesta sustinenter, vt resistent gra-
uiusima in cōmoda & scandala, quæ sequentur, si
detrecta

siderant nulla prorsus, & inutilia fuisse, & sic iter-
da fore. Sed eadē, non in iure inconvenientia, &
mala sequentur, si gesta in iure integrum suscep-
tent, ergo Valde cōbeni iudicari, docente Abbas
in 1. dudum 2. Iacob. 5. Nu. in c. placuit de po-
nitentia d. 6. in 177. Greg. in 1. 2. verbo, no lo puede,
etc. 4. p. 1. & ibi Iacob. 5. 1. veris, quā distinet. Et
ex Theologis sp. hacten Palud. in 4. dittin. q. 6. ait. 1. a
nu. 2. & Henr. q. lib. 6. de pœnit. c. 5. nu. 2. P. Emmanuel
Rodriguez, tom. fuit. 1. 2. edition. c. 50. num. 3.
¶ Nihil sine verâ revolutione subiungit ad du-
cta in 6. trairi. Non p. sibi quia responderetur, quod
quando in vi. vñl. vel parrocho, adest titulus puta-
tivus, & in super cōmuniis errori interuenit, ius ipsi-
sum eis cōfert iurisdictionem statudo, ut facta per
inde sustinatur, atque si ait eis platicis cōficiantur.
A. secundū dicitur illi, quod eis iure expresse nō
sunt statutū, ut dicit. ita in nostro textu valcat quo-
ad hanc cōficiantur, statutū est id fuisse statutū in per-
tinentibus ad factū contentiū, ut ex. si illud studi-
nationis ad alterū protractatur. ¶ Maiorem sane
difficultatem cōficiunt certū ex textu, in d. c. dudū
de electione. Sed omnis interpretatione corū, qui
statuant verū sibi, illas animas de ceptas, non esse,
qui prelatus seu parrochus ille valide absoluget,
quaenam ex parte eius, quā verus non erat, decep-
ta esse, verē iudicio secundam solutionē. Abba-
tis id docentes impedimentū illius prælati, noto-
ris illi, & sic manifestū erat, régimen illa. Eccle-
sia dū cum non spectare, vnde cum error cōmu-
nis probabilit̄ & iustit̄, non interuenit, nisi non
est gesta per eum in iuria fuerint iudicata. ¶ Ex
quo tēla fuitū in iero lauso fuit Albericus
in his nu. 27. Vincentius & Gofredus, quos refert &
sequitur Archidiacorus in 1. c. nu. 1. de sententijs ex-
cōmuniis, in dudum prædictam doctrinam limitant in
sententijs ex cōmuniis, in qua sp̄cialiter in-
dūctū esse dicunt, ut non valeat, si quis eam protul-
lit verū index, nō sicut si quānus cōmuniis erro-
re fuisse repudetur. Quotum iuris statutū, cū nullo iure
aut ratione probetur, merito reprobatur a Bart. in
presenti in rep. tit. ne. nu. 14. Bald. 2. lectur. nu. 25.
Vigilino de cōficiis, tabula 1. c. 2. §. 22. nu. 3. Unde
cōficiantur in hac materia loquentur generaliter, &
si ne diu in tione, vla loquuntur, non est cur ex cōmuniis
notitia sententia à reliquo casibus cōfici debat,
argum. cōficiū non distinguuntur 37. de receptis ar-
bitris, 1. de prelio 10. ff. de publicia, sa. item a. t. lope.
¶ Rursus in foro declarationem ad ambiguum
quæstionē an scilicet matrimonii contractum, co-
rā parrocho habentē possessionem parrochias, sine
verō titulo, extante tamen cōmuniis errore, validū
sit. Et breiter dicendum est, quod si talis parrochus
titulus habuit a legitē no superiori, inutiliū tamen
ob virtutē aliquod occultū legitimū minister adhuc
iudicatur, quippe dū cōmuniis illa ignorantia adest
parrochus verā iurisdictionem habet, & sic matrimonii
corā eo cōtradicē validū erit docent. Henr. q.
lib. 1. de matr. c. 1. nu. 4. Pater Emanuel, vñslip. c.
11. nu. 8. ¶ C. tēla si parroch. is absq; titulo colla-
to a legitē no superiori bēnificiū ingressus sit, tunc
matrimoniu. & extera p. elius g. 1. m. 1. da erit:
vbi ei a. fo. cōficiens docet Thom. Sanch. de matr.
lib. 2. d. p. 22. q. 7. nu. 6. vbi refert in op̄pido quodā
parrochiam ab fuisse, p. quo Cōficiū Oppidanū
seu populus cōficiens docetur habeat potestatē. Secundū tamen ei-
set si impedimentū iuris naturalis, aut diuini solle-
tit, & in casu nostro, defectus scilicet ordinis,
quod a nomine sup̄plici potest, nec circa sacramen-
tū affluit cōfessiones, matrimonia, cōficiū
omnis, quæ ad sui valorē iurisdictionē parrochi de-
bet.

versi declarat hanc potest fieri, &c. Vnde cui inferior in superioris potestate non habeat, et cum inferior de maiori, & obediens, ius positivum ea, que juris naturalis aut diuinis sunt exercitare, aut mutare non possit. C. propositum de cōcōcisione præben. l. cas 8. ff. de capitulo minimo, cū vulgaribus, cōsequente erit aseuerare per cōmūnū errore talem ordinis defectā supplemēti non posse, docent Abb. ibi c. a. infi. de presbytero, non baptizato. Deo in c. fin. nu. 54. de const. Vgolin. de cœnclis tabul. 1. c. 13. §. 4. Male. sibi cōtrarius cōcl. 64. n. 98. ¶ Ex qua solida doctrina colligo non esse verā falsois sententias supra relata, docentes valere gesta per Pōtificem inhabilem, ut foeminae cōmuni errore cōcurrente, hoc enim falsum est, cū foemina iure diuino incapax ordinis Pontificatus sit, claves enim ecclēsia non sexui foemineo, sed viri traditae sunt c. noua 12. de p̄ficiōnijs, & remis, iuncto c. dilecta 12. & Glo. ibi verbo, iurisditionis, de maior. & obedi. quem defectum ecclēsia suppletere nequit ex traditione in his precedentibus. ¶ Secundo colligo, quod si parochus, vel iudex usurrationis careat, vel alijus impedit in eum iuris naturalis obtinet, cōmuni error nihil proderit, ut sane mentis existinetur, vel habitis iudicetur, docent Abos in c. sc̄iscitatus, nu. 12. de rescriptis, vbi Feli. nu. 3. Macard. de probat. concil. 64. nu. 89. Antonius Gabrili, tom. cōnu. lib. 1. tib. 1. prob. cōcl. 8. nu. 6.

¶ Tertio inferitur ad questionem an gesta per excōmunicatū oculatū existentes cōmuni errore sustineantur. Et valida esse ex dictis colligitur nam hic interuenit cōmuni error, & cōculus presumptus per quem tale impedimentū iuris humani supererit & id colligatur aperite ex textu in ead probandum 22. de sententijs & re iud. ibi. Vnde ex iudicis ex cōmunicatiōne vinculo ellibetis innoderit. Ergo secus quādo oculatū docet glossa 10. verb. in nodatus & glos. 8. in c. decethimū de Seni excom. in 8. Bart. in 1. 1. n. 4. C. de testam. & hic in lectur. n. 7. & in repert. n. 9. Et id. hic. 1. lectur. n. 30. & n. 40. Iafon. nu. 51. & 61. Abb. in d. c. ad probandum n. 14. Voi Feli. nu. 3. Gutier. 1. cano. c. 12. n. 87.

¶ Nec obstat occulte excommunicatiū vere excōmunicatum esse, & sic excommunicationis sententiam proferrē non posse cum per excōmunicatiōne priuerit vnu suis iurisdictionis contentioſe, & voluntarise c. audiuimus 24. quā 28. quā tēsonderetur id procedere secundum stricte disputandū ratione non vero secundum equitatem & cōmūnam utilitatem in qua nostra lex fundatur.

¶ Subinfertur ex his omnia gesta per partochū vel iudicem publico excommunicatū ipso in genere nulla esse, c. exceptionē 12. versi. excommunicatiū de exceptio, c. aduersus vbi glos. Verb. cōpore de immunit. Eccles. c. 1. de offi. vica. in 6. vbi glos. Verb. vigore, & hono. And. n. 3. Franc. 7. Horof. in 1. & quā 1. 47. ff. de iur. omni. iudi. Padil. in 1. 1. nu. 42. C. de iuris, & fac. igno. Gutier. 1. Cano. c. v. hu. 95. ¶ Diximus valere facta, à indice vel parrocho occulte excommunicato. Nunc videndum an id procedeat tantū ref-

pectu ignorancium, an etiam respectu scientium, & quod respectu ignorantis tantum procedat probatur, nā præcipua ratio ob quam facta à non vero iudice sublinetur est agentis ignorantia, & ne i. qui bona fide accedunt ad eum qui verus iudex apparet fruitentur, ut colligitur ex nostro tex. lib. 1. quādū letis, c. infamis ibi, vernis dum pataretur liber, 3. q. 7. at concilii ex cōmunicationis indicis reus est culpe ergo respectu illius gesta sunt nulla sensi glo. verbo innodatus in c. ad probandum de fānt. & re iud. di Alber. hic nu. 13. Iafon. 65. Nuau. in M. c. 9. num. 20. Couar. in c. alma mater 1. p. §. 6. nu. 8. de senten. excōm. in 6. ¶ Ceteram cum ignorantia in qua aquitas superioris tenetur, nūc non fundetur in errore illius, vel illius priuati, sed in communi, quā supra dictis cōsiderationibus sic fatis: viatorē iudicō sententiā eorum qui docente gesta à tali iudice valere, fore tamen respectu sc̄ientiā in eorum odium retrostanta. Vnde si quis per collationē ab Episcopo ex cōmunicato factam beneficium receperit concius ex cōmunicationis cōmūniter ignorat, erit beneficio priuāndus, prouatuā para hēc nā iura ad valorem sicut gestorū nō considerant vnius vel alterius ignorantia, sed cōmūnem nostre tex̄tus ibi: seruus quādū latuit, & ibi, prōpter virilitatem eo. nā qui apud eum cōvenit, d. c. infamis, ibi seruus dñm pataretur liber, quā tutā dē ignorantia singulari intellegi, neque ista cum leges quā cōmūniter auctoritate solent considerant. l. nam ad ea supra, ff. de legi bus ergo singulari error nō efficit quā minus aucta sublinetur docent Buttr. in d. c. ad probandum nu. 1. vbi Abb. nu. 15. Feli. 8. Anch. 11. Calvo de la pena. lib. 2. c. fin. concil. 2. Berthach. in repek. liter. C. verbo collatio sub nu. 70. versi. collatio beneficij.

¶ Supra dicta declarata sunt casu quo sciens ipsi se delictū audeōndū iudicē tali impedimento ligātū, sed si delictū ex parte scientis non consideretur, veluri quia alium iudicē adire nō poterat vel quia is qui cōsterni vult nō habet alium præter propria parochiū nōcū est necesse exculante delictū non cōmītat acta valent, nec erunt retractā da illūtrat alij relat. Thom. Sanch. lib. 3. de matr. disp. 22. q. 4. nu. 46. ¶ Hodie vero cū attentat. C. 5. illij Constantenſis, decisi. relata à Feli. in c. Rodulphus, n. 39. de rescrīp. Couar. in c. alma mater 1. p. §. 2. nu. 7. Gutier. 1. Caño. c. 1. n. 1. Paz. in prax. 1. tex. 3. cōpo. nu. 72. tantū teneatur evitare ex cōmunicato denunciatis, aut notorios clerici percusores sua pra traditā resolutioni locus nō erit, ratiō est quā extra hos casus cū prædictis cōmunicare licitum est, ergo cesante odio debet cesare p̄tēna, l. sancti. 22. C. de p̄cēnis Rurſus ex parte iudicis gesta valēt cū iurisdictionis vsum retineat quōdūq; denunciatus proponatur. Quibus hūc legi fine imponimus, cedat in S. Trinitatis laude, Beata Virgi nis abf; fabe Originalis macula concepti Beato rum Pauli Ioannis Baptista, & Ioseph, hono-

rem in vestrorum omnium

virilitatē Amen.

HE visto esta lectura de la ley Barbarius ff. de offic. prætor. del Licenciado Paulo de Maqueda, y me parece muy erudita y digna de salir a luz. Salamanca a 16. de Mayo, 1615.

Doctor don Alonso de la Carrera.

El Licenciado don Juan de Salzedo, Prouisor y Vicario General de Salamanca, por su Señoría don Luys Fernandez de Cordoua, Obispo de la dicha Ciudad, y del Consejo de su Magestad, &c. Por la presente damos licencia al Licenciado Paulo de Maqueda, para que pueda hacer imprimir la lectura y repetición de la ley Barbarius, ff. de offic. prætor, por quanto nos parece útil y necesaria, para el agronegocio de los estudiantes, En Salamanca a 18. de Mayo 1615.

Don Juan de Salzedo.

Por su mandado Luys Braue.